

**РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ
УЧИТЕЛЯМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ – ВИПУСКНИКАМИ
ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ**

Олег КРУГЛЯК¹, Леся РОНДЯК¹, Володимир ЛИМАР¹, Ігор ЛАПІЧАК²

¹*КЗЛОП «Самбірський педагогічний коледж імені Івана Філіпчика», м. Самбір, Україна,*

²*Львівський державний університет фізичної культури, м. Львів, Україна,*

e-mail: glominik@gmail.com

Анотація. У статті розкрито зміст системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури в педагогічному коледжі до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання школярів. Виявлено стан реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури вчителями фізичної культури – випускниками педагогічного коледжу. Подано дані дослідження щодо ефективності впровадженої системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури.

Ключові слова: міжпредметні зв'язки, фізичне виховання школярів, система підготовки майбутніх учителів.

**РЕАЛИЗАЦИЯ
МЕЖПРЕДМЕТНЫХ СВЯЗЕЙ
УЧИТЕЛЯМИ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ
– ВЫПУСКНИКАМИ
ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕДЖА**

**Олег КРУГЛЯК¹, Леся РОНДЯК¹,
Владимир ЛЫМАРЬ¹, Игорь ЛАПИЧАК²**

¹*КЗЛОП «Самборский педагогический колледж
имени Ивана Филлипчика», г. Самбор, Украина,*

²*Львовский государственный университет
физической культуры, г. Львов, Украина,
e-mail: glominik@gmail.com*

Аннотация. В статье раскрыто содержание системы подготовки будущих учителей физической культуры к реализации межпредметных связей в процессе физического воспитания школьников. Виявлено состояние реализации межпредметных связей на уроках физической культуры учителями физической культуры – выпускниками педагогического колледжа. Представлены данные исследования эффективности внедрения системы подготовки будущих учителей физической культуры к реализации межпредметных связей на уроках физической культуры.

Ключевые слова: межпредметные связи, физическое воспитание школьников, система подготовки будущих учителей.

**THE REALIZATION
OF THE INTERSUBJECT CONNECTIONS
BY THE PHYSICAL CULTURE TEACHERS,
THE GRADUATES OF THE TEACHERS'
TRAINING COLLEGE**

**Oleg KRUGLYAK¹, Lesya RONDYAK¹,
Volodymyr LYMAR¹, Igor LAPYCHAK²**

¹*CELRC «Sambir Teachers' Training College
by Ivan Fylypchak», Sambir, Ukraine,*

²*Lviv State University of Physical Culture,
Lviv, Ukraine, e-mail: glominik@gmail.com*

Abstract. The article deals with the contents of system of preparing teachers of Physical Culture at the teachers' training college to the realization of the intersubject connections in the process of physical training for schoolchildren. The state of the realization of intersubject connections at the physical training lessons by the teachers of Physical Culture, the graduates of the teachers' training college is revealed. The data of the research of effectiveness of the implementation system of preparing teachers of Physical Culture to the realization of the intersubject connection at the physical training lessons are presented.

Key words: intersubject connections, physical training of schoolchildren, system of preparation future teachers.

Постановка проблеми. Фізичне виховання школярів у нашій державі є невід'ємною частиною системи освіти, важливим компонентом їх національного виховання, формування в них патріотичних почуттів, фізичного та морального здоров'я, удосконалення фізичної і психологічної підготовки до активного життя і професійної діяльності.

Вітчизняні науковці наголошують, що у процесі фізичного виховання школярів розв'язуються оздоровчі, освітні та виховні завдання [1, 4, 5]. Для їх ефективного вирішення не можна обмежуватися лише можливостями предмета «Фізична культура». Знання з інших предметів поглиблюють і доповнюють знання цього предмета, розширюють світогляд учня, забезпечують можливість сприймати цілісну картину світу, виховують інтерес і пізнавальну активність, поєднують розумову й рухову діяльність, здійснюють всебічний і гармонійний

розвиток особистості, формують активну життєдіяльність у суспільстві. Для цього доцільно реалізовувати міжпредметні зв'язки, оскільки вони становлять сутність фізичного виховання. На основі аналізу вважаємо, що міжпредметні зв'язки у процесі фізичного виховання – це взаємна узгодженість навчального матеріалу предмета «Фізична культура» зі змістом інших предметів, спрямована на ефективне вирішення завдань фізичного виховання школярів та їх підготовки до активної життєдіяльності.

Реалізація будь-якої педагогічної ідеї можлива лише за умови належної підготовки фахівців. У КЗЛОП «Самбірський педагогічний коледж імені Івана Филипчика» була розроблена і впроваджена в життя авторська система підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів [6]. Принагідно зазначимо, що наукове дослідження здійснювалося під керівництвом корифея вітчизняної теорії і методики фізичного виховання, професора, доктора педагогічних наук Б.М. Шияна.

Метою дослідження є визначення стану реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури випускниками педагогічного коледжу – чинними вчителями фізичної культури.

Завдання дослідження:

1. Обґрунтувати зміст авторської системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання школярів.
2. Визначити стан реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури вчителями фізичної культури – випускниками педагогічного коледжу останніх трьох років.

Для виконання завдань використано такі **методи дослідження**: аналіз і синтез, індукція і дедукція, педагогічні спостереження та методи математичної статистики.

Результати дослідження. Для вирішення *першого завдання* дослідження ми розкрили зміст авторської системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів.

Розроблену систему представлено у формі моделі, системотвірним чинником якої є мета, складовими – зміст, форми, етапи, компоненти підготовки, педагогічні умови впровадження та рівні готовності майбутніх учителів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання школярів.

Підготовку студентів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання здійснено трьома етапами.

Пропедевтичний етап (I курс) передбачав формування основ мотиваційного та змістового компонентів підготовки майбутніх учителів. У циклах загальноосвітніх, природничо-наукових і професійно-практичних дисциплін студентів ознайолювали із суттю використання міжпредметних зв'язків у шкільному навчально-виховному процесі. У майбутніх учителів виховували інтерес до реалізації міжпредметних зв'язків.

Навчально-тренувальний етап (II–III курси) був орієнтований на формування мотиваційного, змістового та діяльнісного компонентів підготовки під час вивчення циклу професійно-практичних дисциплін. Зміст підготовки студентів, який представлений у розроблених навчальних програмах, передбачав оволодіння інформацією про реалізацію міжпредметних зв'язків у структурі уроків фізичної культури.

Підготовку майбутніх учителів до реалізації міжпредметних зв'язків здійснювали у процесі проведення теоретичних і практичних занять, самостійної роботи студентів та під час педагогічної практики в школі. Поряд із традиційними лекціями та семінарськими заняттями використано нетрадиційні форми занять: міждисциплінарні лекції, лекції-обговорення, лекції-бесіди, проблемні лекції, лекції-диспути, лекції-прес-конференції та міждисциплінарні семінари, семінари-взаємонавчання, семінари-зустрічі, семінари-реклами, семінари-дослідження. Практичні заняття дисципліни «Теорія і методика фізичного виховання» були спрямовані на практично-методичну підготовку студентів для розробки моделей планів-конспектів уроків фізичної культури з міжпредметними зв'язками. Розроблено методику проведення практич-

них занять, яка передбачала поступове вдосконалення репродуктивного, конструктивного і творчого рівнів підготовки студентів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання школярів. На репродуктивному рівні підготовки студенти спостерігали заняття, аналізували зразки планів-конспектів занять із міжпредметними зв'язками. Майбутні педагоги вперше ознайомилися з так званими «міжпредметними стежками». На конструктивному рівні студенти отримували плани-конспекти занять з міжпредметними зв'язками, 40–50 % змісту яких потрібно було доопрацювати самостійно на занятті та вдома. Творчий рівень підготовки студентів передбачав самостійну розробку планів-конспектів уроків [2].

Інтеграційно-професійний етап (IV курс) завершував формування педагогічних компетенцій майбутнього вчителя щодо реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання. Діяльнішим аспектом підготовки студентів-випускників до реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури була педагогічна (поурочна й переддипломна) практика в школі, під час і після завершення якої вчитель школи, керівник педпрактики та студенти шляхом самооцінки визначали у протоколах діагностики рівень готовності до цього виду професійної діяльності.

Ефективність процесу підготовки студентів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання школярів забезпечував комплекс педагогічних умов (використання міждисциплінарних зв'язків та інтеграція зусиль викладачів різних дисциплін для підготовки майбутніх учителів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання; належне навчально-методичне забезпечення процесу підготовки; особистісно-орієнтований підхід у процесі підготовки студентів; застосування комп'ютерних технологій; використання методу професійного самовдосконалення «Портфоліо»; систематичний контроль і оцінювання досягнень студентів вз досліджуваного напрямку роботи), які ми розглядали як сприятливе середовище навчально-виховного процесу для досягнення поставленої мети.

Для вирішення *другого завдання* – дослідження стану реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури вчителями фізичної культури – випускниками педагогічного коледжу 2012–2014 років, ми провели педагогічні спостереження уроків фізичної культури. Спостереження здійснювалися у 12 різнотипних школах Самбірського і Старосамбірського районів Львівської області.

У дослідженні взяло участь 12 учителів фізичної культури. Уроки були записані у протоколах спостереження. Проаналізовано 24 уроки фізичної культури. Для оцінювання стану реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури використано авторську методику визначення міжпредметної щільності уроку [3].

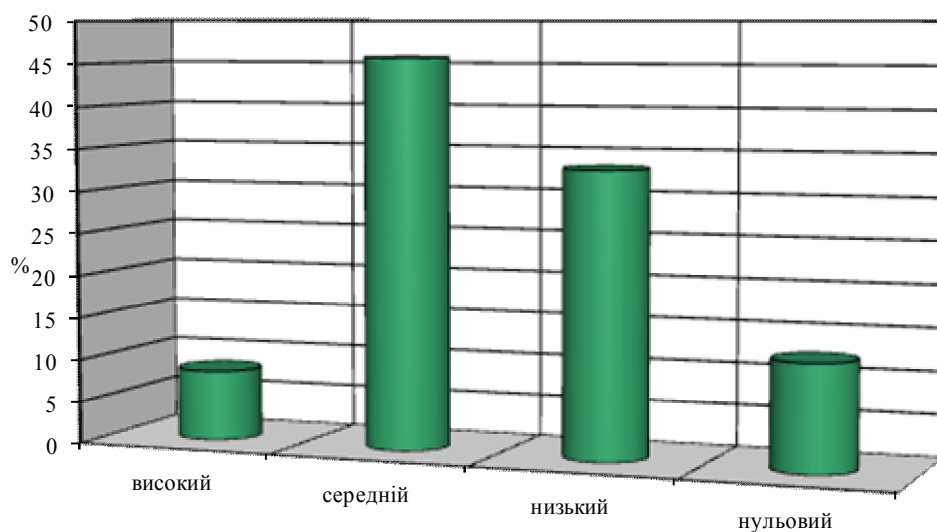

Рис. 1. Рівні реалізації міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури

Міжпредметна щільність уроку – це відсоткове відношення часу, затраченого на реалізацію міжпредметних зв'язків, до тривалості уроку. Представляємо формулу визначення міжпредметної щільності уроку фізичної культури (1):

$$\text{МПЩ} = \Sigma \text{Тмпз} / \text{Т} \times 100\%, \quad (1)$$

де: МПЩ – міжпредметна щільність уроку; Σ – знак суми; Тмпз – час, затрачений на реалізацію міжпредметних зв'язків; Т – тривалість уроку.

Серед 24 спостережених уроків фізичної культури, які проводили вчителі фізичної культури, високий рівень міжпредметної щільності уроку було виявлено на двох (8,33 %) уроках, середній – на 11 (45,83 %) уроках, низький – на 8 (33,33 %) уроках. Тільки на трьох уроках фізичної культури, що становить 12,50 %, не були реалізовані міжпредметні зв'язки (див. рис. 1). Міжпредметними інтеграторами були основи здоров'я, природознавство, біологія, історія України, географія, музичне мистецтво та математика.

Висновки:

1. Для підготовки студентів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання розроблено систему підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання школярів.
2. Ефективність упроваджені в педагогічному коледжі системи підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації міжпредметних зв'язків на уроках підтверджено результатами їх випускників.
3. До реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання школярів потрібно готувати майбутніх учителів фізичної культури у вищому навчальному закладі.

Список літератури

1. Дубогай О. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності молодших школярів / О. Дубогай // Початкова освіта. – 2003. – № 29/30. – С. 1–45.
2. Кругляк О. Реалізація міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання учнів початкових класів : посібник-практикум / Олег Кругляк. – Т. : Підручники і посібники, 2005. – 120 с.
3. Кругляк О. Реалізація міжпредметних зв'язків на уроках фізичної культури у початковій школі / Олег Кругляк // Початкова школа. – 2008. – № 4. – С. 55–60.
4. Теорія и методика фізичного виховання / за ре. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімпійська література. – Т. 1. – 423 с.
5. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян, І. О. Омеляненко. – Т. : Навчальна книга – Богдан, 2002. – Ч. 2. – 304 с.
6. Шиян Б. М. Система підготовки майбутніх учителів до реалізації міжпредметних зв'язків у процесі фізичного виховання молодших школярів / Б. М. Шиян, О. Я. Кругляк // Актуальні проблеми фізичного виховання і спорту : матеріали II Міжнар. наук. конф. – Х., 2005. – С. 81 – 83.

Стаття надійшла до редколегії 15.01.2015

Прийнята до друку 17.02.2015

Підписана до друку 27.02.2015